

30381_Açıklama Raporu

• Plan / proje hazırlanmadan önceki durum, sorun tanımları,

Adana'da turizm ve kültür sektörlerinin kent ekonomisi bütününe katkısı belli alt sektörlerin (gastronomi, sanayi üzerinden iş vb.) ürettiği katma değer üzerindedir. Bu durum Adana'nın henüz bir turizm ve kültür kenti olmadığına işaret etmektedir. Ziyaretçi sayılarında mevsimsel bağımlılık olduğu, doluluk ve kalış sürelerinin de yetersiz olduğu görülmektedir. Adana'nın sahip olduğu potansiyeller üzerinden turizm ve kültür sektörlerinin güncellenmesi ve yeniden değerlendirilerek kent bütünü ile mekânsal ve toplumsal ilişkisinin kurulması gerekliliktir. Altın Koza Film Festivali gibi kurumsallaşmış, Portakal Çiçeği Karnavalı gibi kurumsallaşma yolunda olan önemli festivalleri ile özellikle 2019'da yaşanan ziyaretçi sayısı ve geceleme artışına göre (bkz. Cilt I) kentin kazandığı ivme olumlu sonuçlar doğuracak şekilde planlı olarak sürdürülmelidir. Temel sorunlar özgün kaynak ve faaliyetlerin plansız gelişmesi, kentsel gelişmenin bütünleşik olarak planlanamaması, buna katkı yapacak farkındalık ve kurumsal kapasitenin oluşmamış olmasıdır.

• Plan ve / veya hedefleri ve önceliklerin tanımlanması,

Dünyada özellikle teknolojinin etkisi ve pandemi süreciyle farklılaşan arz-talep dengesinin gözetilerek, kentsel alanlar, turizm ve kültür faaliyetleri de dahil olmak üzere ekonomik kazanımlarını gözden geçirip hızlıca pozisyon almak durumdadır, bu plan bu anlamda zamanlama açısından Adana'nın gelişimi için önemli avantajlar yaratacaktır. Turizm ve kültür faaliyetinin üreteceği katma değeri ve ilişkili hareketliliği zamanında planlamak, yatırımları yönlendirmek ve önceliklendirmek için önemli bir fırsat olacaktır. Turizm ve kültür faaliyetlerinin kentin ayrılmaz bir parçası haline gelmesi sürdürülebilirlik için gerekli koşuldur, ortaya çıkacak kentsel donatılar, çeşitlendirilmiş faaliyetler öncelikle yerel halk, sonrasında ziyaretçiler içindir. Kentsel kaliteyi destekleyen düzenlemeler yerel halk tarafından benimsenip kullanıldığında ziyaretçiler için de çekici hale gelecektir.

• Plan ve / veya projenin takip ettiği stratejilerin belirlenmesi,

Adana Turizm ve Kültür Eylem Planı kapsamında, Adana'nın kent merkezindeki turizm ve kültür envanterinin öne çıkarılması bir öncelik olarak değerlendirilmiş, merkezin kent bütününde kuracağı ilişkilere yönelik öneriler geliştirilmiştir. Bu plan dahilinde kent merkezinin etkin kullanımı, merkez-kır ilişkisi, kent merkezinin uygun altyapı ile güçlendirilmesi, merkezin sahip olduğu mirasın maksimumda kullanılabilir hale gelmesi, merkez-su ilişkisinin güçlendirilmesi ve kentsel turizm ve kültür altyapısının öncelikler belirlenerek desteklenmesi konularına yönelik önerilere yer verilmiştir.

Kentlerin sahip oldukları teknik ve sosyal altyapı kentin gelişmişlik düzeyinin temel göstergesidir. Altyapısı gelişmiş kentler aynı zamanda önemli turizm kentleridir. Öncelikle kentte yaşayanların kentsel altyapıya ilişkin memnuniyeti, kentin ziyaretçiler için de memnun edici olmasını sağlamaktadır. Bu plan Adana'da yaşayan ve üretenleri merkezine alarak, yerel aktörlerin öneri ve beklentileri doğrultusunda katılımcı bir model ile hazırlanmıştır.

•Kullanılan kaynaklar,

Çeşitli uluslararası kurumların (UNWTO, Avrupa Şehirleri Pazarlama (ECM), Tourism Intelligence International (TII)) yayımladığı raporlara göre, önümüzdeki yirmi yıl içinde turizmin büyümesini sağlayacak olan turizm türü Kent Turizmi olarak açıklanmıştır. Bugüne kadar çeşitli yerel kurumlar tarafından yapılmış olan benzer çalışmaların odaklandığı konular ve ortaya koyduğu sonuçlar (bkz. Cilt I) değerlendirmeye alınmıştır. Geliştirilebilecek turizm türleri olarak sağlık turizmi, kongre ve fuar turizmi, kıyı ve kurvaziyer turizmi, gençlik ve spor turizmi, ekstrem spor, kültür ve inanç turizmi, gastronomi turizmi, eko-turizm, festival ve deniz turizmi (2014-2023 Çukurova Bölge Planı, Adana

Turizm Politika Dokümanı, Adana Turizm Arama Konferansı, Adana Turizm Master Planı, Adana Turizm Yatırım Rehberi, Kent İmajı Yol Haritası Eylem Planı, Pozantı-Karaisalı Turizm Destinasyon Planlaması Çalıştay Raporu) ortaya çıkarılmıştır. Ortak vurgu, acil eylem planlarının yapılması ile kısa vadeli eylemlerin gerçekleştirilmeye başlanmasıdır.

Günümüzde kentsel ekonomik gelişim, ekonomik faaliyetlerin sadece sektörel olarak gelişimi ile değil, sektörün toplumsal katkısı ile de ölçülmektedir. Dolayısıyla turizm ve kültür yalnızca sektörel bir ürün olarak ele alınmamakta, sektörlerin gelişimi de kent ölçeğinde bütünleşik olarak planlanmaktadır. Yerelin önemi ve kaynakları üzerinden geliştirilmesi gereken politikalar kentin tüm aktörlerinin işbirliği ile hedefine ulaşabilmektedir (kullanılan tüm kaynaklar için bkz. Cilt I).

•Uygulama süreci,

Bu plan (bkz. Cilt II). Adana'nın turizm ve kültür sektörlerinin geliştirilmesi için kullanabileceği uygun turizm ve kültür kaynak ve değerleri bellidir. Bu durumda yapılması gerekenlerin, uygulamaya yönelik yol haritasının ortaya konması, bütçe ve fon alternatiflerinin belirlenmesi, kurumsal sahiplenme ve katılımcı yaklaşımların, ortaklıkların kurumsallaşmasının önünün açılması, eylemlerin detaylı olarak ortaya konarak kent bütününde değerlendirilmesi ve uygulama takviminin belirlenmesi gibi planlamaların olduğu ortaya çıkmaktadır. Belirtilen envanter ve planlama çalışmalarındaki (bkz. Cilt I) benzerlikler, Adana'nın çok çeşitli turizm türleri açısından çok özgün bir coğrafyaya sahip olduğunun ve kısa vadede ulusal ve uluslararası pazarda oldukça güçlü ve rekabetçi olabileceğinin kanıtı olarak anlaşılabilir. İlave olarak, iklim koşullarının sağladığı avantaj ile pek çok rakibini geride bırakacak potansiyele sahip Adana, 12 aya ve 4 mevsime yayılacak turizm ve kültür envanterine sahiptir (bkz. Cilt I). Bu plan ile türlü potansiyellerini kullanarak turizmde olması gereken atılımı yapamamış ve değerinin oldukça altında turizm ve kültür istatistiklerine sahip Adana için kent bütününe entegre edilerek geliştirilecek olan turizm ve kültür eylemlerinin ilişkili aktörlerin önerileri doğrultusunda belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda, Adana Turizm ve Kültür Eylem Plan'ı kent dinamikleri ile bütünleşen, sektörel ve sektörlerarası ilişkileri değerlendiren, ekonomik - toplumsal - çevresel dengenin kurulmasını / korunmasını değerlendirmeye alan, ilişkili yerel aktörler ile birlikte mevcut durumu temel alarak, katılımcı ve kapsayıcı bir model ile tasarlanmıştır (bkz. Cilt II). Plan sürecinde, Büyükşehir Belediyesi (63 proje), İlçe Belediyeleri (13 proje), Üniversite (Büyükşehir Belediyesi ile ortak 3 proje), Meslek Örgütü ve Büyükşehir Belediyesi (5 proje), Sivil İnisiyatifler (24 proje) planın destekçisi olarak fikir ve 108 proje üretmiştir (bkz. Cilt II). Planlama sürecinde ortaya çıkan uygulamaya yönelik tüm öneriler/projeler tamamen aktörlerin çalışmaları ile oluşturulmuş, proje ekibi önceden belirlenen model ile ilişkili olarak katılım toplantılarının tür, içerik ve organizasyonunu sağlamış, teknik açıdan plan raporunun hazırlamış, üretilen projelere müdahalede bulunmamıştır. Bu durumda tüm yerel aktörler, bu planın uygulayıcısı ve denetçisi, kent bütününde turizm ve kültür faaliyetlerinin takipçisi ve sahiplenicisi olacaktır. Turizm ve Kültür Kenti olarak Adana'nın, tüm aktörlerin katkısıyla üretken ve rekabetçi bir işleyiş, sorumlu ve sürdürülebilir bir yapı ile örnek model olarak Türkiye'deki yerini alması en öncelikli hedeftir (uygulamaya yönelik detaylar için bkz. Cilt II).

•Uygulama ile elde edilen sonuçlar,

Planın temelini, Adana'nın turizm ve kültür sektörlerinin, yereli öncelik olarak planlanması ve bu sayede kentsel yaşam kalitesinin artırılması oluşturmaktadır. "Her şey yerel için öncelikli" prensibinden yola çıkılarak, sahip olunan varlıklar üzerinden kenti 24 saat yaşayan, kapsayıcı, erişebilir yapabilmek üzere "evden spora - denize - Seyhan'a - işe", "işten denize - sahile - Seyhan'a" varan faaliyetlerin, çocuklar için çeşitli temalı müzeler ve kültürel mirasa odaklanan eğitici atölyeler ile okullarda eğitim atölyeleri, gençler için spor ve sanata odaklanan faaliyetler, tüm yaş grupları ve hassas gruplar için doğal yapıyı

değerlendiren spor, kültür, sanat, sağlık faaliyetleri teşvik edilerek, kolaylaştırıcı ve planlı düzenlemelerin yapılması önerilmiştir. Bu düzenlemeler ile Adana'nın benzer kaynaklara sahip rakiplerinden (Mersin, Antalya vb.) yaşam kalitesi farkı ile öne çıkması sağlanacak, düzenlemelerin öncelikle yerel tarafından kullanılması ve benimsenmesi ile kentin yatırım yapmak, yaşamak, çalışmak ve ziyaret etmek için ideal ve çekici hale gelmesi rekabet avantajı olarak kullanılacaktır.

Uygulamaya yönelik olarak geliştirilen eylemler/projeler için projenin konusu, işbirliği yapıları, hedef kitlesi, il sınırları içerisinde uygulama alanı, finansman modelleri, tahmini bütçesi, projenin süresi ve olası başlangıç tarihi ve Adana'nın turizm ve kültür gelişimine katkısı detaylandırılmıştır. Söz konusu projeler, en kısa sürede başlaması öngörülen projeleri içermektedir (bkz. Cilt II). Eylem Planı'nda "en kısa vade" ifadesi 2021 yılı itibarıyla başlayarak 2,5 yıl içerisinde tamamlanacak sürece karşılık gelmektedir. Proje sürecine başlangıçtan bu yana dahil olarak proje üreten tüm katılımcı kurumlar/kişilerin önerisi doğrultusunda, kısa dönemde gerçekleştirilmesi düşünülen projeler için 2,5 yıllık (belediyelerin görev / yetki süreleri ile ilişkili olarak) bir zaman dilimi benimsenmiştir. Orta vadeli projeler, 2021 yılından itibaren başlayacak, ancak kapsamı gereği 2,5 yıllık bir süreyi aşacağı öngörülen projeler; uzun vadeli ise 2,5 yıldan sonra başlayıp 2029 yılına kadar tamamlanması öngörülen projeler olarak belirlenmiştir. Buna bağlı olarak, tüm kurumların turizm ve kültür alanında kendi bütçe kararları ve yatırım önceliklerini belirlemesi beklenmektedir.

•Planlama süreci ve / veya uygulamadan kazanılan ve benzer projelerde kullanılabilir deneyimler,

Adana'da turizm ve kültür odaklı planlamanın başlangıç aşamasını mevcut değerlerin anlaşılması ve geliştirilmesi uygun olan potansiyelin bu değerler üzerinden ortaya çıkarılması oluşturmaktadır. Benzer planlama süreçlerinde 'envanter ve analiz aşaması' çoğunlukla yapıları yok sayarak tekrara düşülmesine sebep olmakta, tüm sürecin ilerlemesini olumsuz etkilemekte, planlama süresini gereksiz uzatmaktadır. Bu durum, insan sermayesi, kurumsal kapasite ve planlama maliyetlerini de olumsuz etkilemektedir. Bu plan sürecinde öncelikle envanter ve analiz aşaması için mevcut kaynaklar ve üretilen planlama çalışmalarından yararlanılmış ve söz konusu süreç oldukça kısaltılmıştır (bkz. Cilt II).

Planlamada katılım konusunun gün geçtikçe önemini anlaşılması, neredeyse tüm planlama süreçlerinde benzer yöntemlerle katılım araçlarının işletiliyormuş gibi oluşu, ancak çoğunlukla katılımcıları dinleyip, sürece katıyormuş gibi yapıp, söz konusu görüşlerin planlama vizyonu ve uygulamaya yansıtılmadığı, katılım yöntemlerinin de zaten buna elveremeyecek şekilde uygulandığı, planın teknik ekip tarafından nihayetlendirilip geri dönüş sağlanmadan, katılımcıları bilgilendirmeden, eylemlere varamadan, eylemleri planlamadan gerçekleştiği bilinen sorunlardır. Bu plan, kendi yaratmış olduğu deneyim ile belirtilen sorunların üstesinden gelmek üzere baştan tasarlanmış yöntemini uygulayarak, planlama sürecinde katılım konusunda başarı sağlamıştır.

Benzer projelere örnek olabilecek diğer bir deneyim, mekânsal planlama yaklaşımının sektörel planlama ile birlikte kurgulanmış olmasıdır. Turizm ve kültür benzeri sektörel konuların gelişimi, kent ölçeğinde mekânsal planlama ile ilişkili olmalı, özellikle yatırımcıların bakış açısı ve tercihleri de planlamaya entegre edilmelidir. Aktör çeşitliliğinin katılımı doğru planlama için önemlidir. Söz konusu plan, planlama yaklaşımları arasında sektörel plan olması açısından örnek olması gereken önemli bir denemidir.

Benzer projelere yol gösterici olabilmek adına en önemli kazanımlar özetlenmiştir. Ancak, projenin özellikle uygulama aşamasındaki kısıtı, yeterli uygulama araçlarının geliştirilememiş olması, planlama modelinin özellikle kamu kurumları ve yerel yönetimler tarafından algılanamamış olmasıdır. Yereldeki aktörlerin kendileri tarafından tasarlanan projelerin uygulanması, kurumsal kapasitelerin yetersizliği, kurumsal plansızlık, kurumlar arası iletişimsizlik, işbirliği yetersizlikleri, bilinç eksikliği ve de tüm bunların ilişkili aktörlerin gündemlerinde olmayışı, gerekli de görülmediği sebepleriyle aksamakta ve planlandığı şekliyle gerçekleşmemektedir.